

BAKIOKO EUSKEREAA - 5

Sarritan, galdu artean ez gara konturatuten etxean zer daukagun. Aor, bada, bertoko euskerea. Askok uste leiken baino ederragoa eta aberatsagoa da. Jagon daigun!

Oarra: Era bitara dakarguz, esaterako,

- zelan idatzi bear dan: "saldua, galdua"
- Bakion zelan esaten dan: "(saldúe, galdúe)"

Platon lako inoizko filosoforik andienak Greziako antxinatekoak izan ei dira, klasikoak, atan be. Gure Euskalerrriak, ostera, ez dau areelango filosofo ospetsurik inoiz emon. Gure Erriak, baina, filosofia berezko besteko sakon-sakona sortu dau euskerearen bidez. Berau esakeretan edo errefracuetan ugari be ugaria da eta. Alan da ze, guztiz filosofikoa. Euskerea izkuntza filosofikoa dalako. Errefracuetan antxinako filosofia edo kultura zuur-zaarra gorde dogu. Izkuntzearen aldetik, arkaismoz beteta dagoz errefracuok. Orrek guztiorrek, bada, Erri jantzi egiten gaitu.

Filosofia errikoi orretaz beteta dago Bakioko euskerea. Amen, osterantzean, BAZTERRETXE baserrian batu dogun errefracu mordoia. Ziur gagoz etxe askotan ezagunak dirana. Ziur gagoz be, asko be asko batuteko dagozana oraindinokarren.

• Agindua bat, emona bi, aginduagaz kontentu/konforme izan adi. (agindxue bat, emóna bi, agindxuagas konténtu/konpórme ixén adi)

- Aaleginak, mila modutara. (alégiñek, millé modútara)
- Alabea ezkondu eta gero, senarra etxera. (alábie eskondú te géro, senárta etzerá)

• Balego ta balitz, alkarren atzean dabilz.

(balégo ta balitz, alkárren átzien dabis)

• Dagoanean bonbon, ez dagoanean egon. (dáuenien bonbón, estáuenien eón)

• Errementariaren etxean, zotza burduntzi. (errementáridxen etzien, sotzá burdúntzi)

• Etxean otso, auzoan uso. (etzien otzó, eusóan usó)

• Gizon guztiak burua baltz, zein dan ohea igarten gatx. (gison gustidxek burúe baltz, séin dxen obie igérten gatx)

• Goiz gorri, ilundi iturri. (góis gorri, illúndi itxúrri)

• Atzamarra emon eta besoa artu. (atzámarra emón da besóa artú)

• Igaz igazkoa eta aurtén aurtengoa, nekez ezkonduko da ganorabakoa. (igés igéskoa da eurtén eurtengoa, nekés eskónduko da ganorabákoa)

• Ilundi gorri, goiz aterri. (illúndi gorri, góis atéri)

• Iturrira biaje asko egin ezkeru, kantarua eperditik apurtuten da. (itxúrrire bíje askó éin eskéro, kántarue eperdítzik apúrtuten da)

• Jaungoikoak mokorik ez daukanari emoten deutso painueloa. (jaungóikoak mókorik estekónari emóten ' tzo pañuélu)

- Kanpo ederra, etxean gerra. (kánpo edérra, etzien gerrá)
- Kontuak kontu, senarra boltseru. (kontúak kontú, senárta boltzéri)
- Lapurra, lapurren bildur. (lapúrre, lapúrren bildxúr)

EUSKEREA

- Leenengo asunak eta gero lazunak.
(lélango asúnek da geró lasúnek)
- Lurra bigunago, arra barrurago. (lurré bigúnau, arrá barrúrau)
- Ondo eginaren pagua, ate ondoan palua. (ondó egíñan pagúe, até óndoan palúe)
- Pazko euritsu, urte opiltzu/ogitsu. (pásko eurítzu, urté opiltzu/ogítzu)
- Saldua, galdua. (saldúe, galdúe)
- San Andres, txarria askan trabes. (san andrés, txarrídxe askán trabés)
- Sustantzirik ez dagoan etxean, goizekoa arrastian. (sustántzirik estáuen etzíen, goisékoa arrástidxen)
- Txakurrak, an be oinutsik. (txakúrrek, an beré óñutzik)
- Umeak zer ikusi, a ikasi. (umiek ser ikúsi, a ikísi)
- Umearen zentzuna, etxean entzuna (umíen sentzúne, etzíen entzúne)
- Zer ikusi, a ikasi. (ser ikúsi, a ikísi)

Berbalapikoa

antxinate= antxinaro, antxinaldi, antxina -antxinako sasoia.

arkaismo= zaar-zaarra dan berbea.

jantzi= kultu, ikasi, jakintsu.

bonbon= oparo bizi, eurrez gastatu, ondasunak ondatu.

burduntzi= okela erretoko erabilten dan burdinezko taketa.

nekez= oztan-oztan, zailtasunez.

Iazun= bizkarbaltz, erreketan eta itsasoan dabilen arraina.

opiltzu= ogitsu, talotsu.

BIZKAIKO FORU ALDUNDIA
KULTURA SAILA
LAGUNTZAILLE

MICHAEL KOSCH KAPITAINARI

Egaldi komertzialetan oi dan lez, egazkinak luna itzi ta minutu batzuetara, kapitainak bere burua aurkeztu, bidaz-tiei ondo etorria egin eta egaldiaren ganeko jakingarri batzuk esan daroaz. Au guztiau izkuntza baten edo batzuetan esan be.

Bagentozan, bada, arteragoko asteko eguenean Frankfurtetik Sondikara LUFTHANSAREN gaueko egaldian. Alan-go baten, luna itzi eta nabigazino goierea jadetsi ostean, kapitainaren abotsa argi ta garbi entzuten asi zan. Aurrean aitatutakoa iragarri euskun berak, lau izkuntzan iragarri be. Euron artean, euskeraz. Ederto irakurria edo esana, bardin deutso. Zurtz eginda lotu gintzazan onantza gentozan guztiok, euskerea be entzunkeran. Egundoko ezuste ederra kapitainarena. Oi ez lako gauzea. Nork eta kapitan alemaniarrek. Nongoa eta LUFTHANSAKOAK. Zoritxarrez, gurera urreratuten diran aire-konpainiek aaztuta gaukez, eurentzako euskaldunik egon, ez dago eta. Baina Michael Kosch kapitainak baekian jakin Euskalerrira ginoiazana. Baekian Erri onek bere izkuntzea daukana. Kosch kapitainak marketing utsa baino geiago erakutsi euskun, begirunea, Erri onenganako begirunea, atan be. Edo ori begitandu jatan neuri, beintzat.

Eta ori eskertzekoa da. Ez dakit inoiz idazkitxu au irakurriko dozun, baina lerrootatik eskerrik beroenak emon gura deusudaz. Oorea zuri Kosch kapitaina!

Iniaki MARTIARTU
1999ko zezeilean